

МИКРОКРЕДИТИ – ШАНСА ЗА НАЈСИРОМАШНИЈУ ПОПУЛАЦИЈУ

ТЕКСТ ОБЈАВЉЕН У ЧАСОПИСУ „ДЕЦЕНТРАЛИЗАТОР“

КОАУТОРИ ТЕКСТА

- Владан Манић, саветник министра финансија
- Мишо Јанковић, члан Радне групе за израду Закона о микрокредитима

Микрофинансирање, према већини аутора, превасходно значи пружање финансијских услуга популацији са нижим приходима, нарочито сиромашнима и веома сиромашнима¹. Термин „микрофинансирање“ се често користи у ужем смислу, односећи се у принципу на микрокредит² намењен малим, неформалним микропредузетницима, уз коришћење метода развијених углавном након 1980. године од стране социјално оријентисаних невладиних организација. Поред своје основне мисије, пружања финансијских услуга сиромашнима, микрофинансирање у савременом свету све више постаје једна од битнијих полуга економског развоја, са значајним друштвено-економским ефектима. Микрофинансирање је често једини начин да се финансијске услуге приближе онима који имају ограничен, или уопште немају приступ традиционалним пружаоцима финансијских услуга.

Пружаоцима микрофинансијских услуга - микрофинансијским институцијама (МФИ), сматрају се организације које у својој понуди имају микрофинансијске услуге, и које варирају од малих непрофитних, невладиних организација, до великих комерцијалних банака.³ Светска Банка процењује да у свету тренутно постоји око 7000 микрофинансијских институција, са преко 16 милиона клијената, углавном сиромашних у земљама у развоју. Укупан обрт је процењен на преко 2,5 милијарде US\$, уз изузетан развојни потенцијал.⁴

Почеци микрофинансирања у савременом смислу те речи, датирају из касних седамдесетих година прошлог века, након што су током двадесетак година владе и донатори обезбеђивали субвенционирани кредите малим и маргинализованим фармерима, у нади да ће подићи продуктивност и приходе. Током осамдесетих, експерименти са микропредузетничким кредитима намењених женама, омогућили су им да акумулирају средства и увећају приходе и стандард својих домаћинстава.⁵ Наведено је пратила појава невладиних организација које су пружале финансијске услуге сиромашнима, и које су се убрзо трансформисале у финансијске институције.

Једна од највећих дилема која се јавља када су у питању микрофинансијске институције и микрофинансирање у целини, јесте питање да ли су камате на микрокредите превисоке. У основи, експерти се слажу да су тенденција микрофинансијских институција да успоставе одрживо пословање, као и чињеница да је знатно скупље дати много малих него један велики кредит, довољан разлог да се каматне стопе у микрофинансирању држе на нивоу који је често значајно изнад оних код традиционалних пружаоца финансијских услуга. Ипак, позитивни ефекти које

¹ Дефиниције ових група варирају од земље до земље

² Просечан износ микрокредита углавном је испод БДП-а дате економије

³ KIVA, CGAP

⁴ Data Snapshots on Microfinance - The Virtual Library on Microcredit

⁵ CGAP

микрофинансирање остварује код припадника најугроженијих група превазилазе ову дилему и представљају значајан подстрек у ширењу и развоју микрофинансирања. Такође, приметна је јасна тенденција снижавања каматних стопа на микрокредите.

Поред форми у којима се јављају (микрокредитне задруге и удружења, мање и веће банке, финансијске институције), једна од најбитнијих подела МФИ односи се на чињеницу да ли се баве примањем депозита или не, што је посебно важно за националне регулаторе (пруденцијална и непруденцијална регулатива).⁶

Република Србија се, као и већина земаља у транзицији, сусреће са низом проблема друштвено-економског карактера, као што су: недовољан економски развој, рестриктивност финансијског тржишта и недовољна финансијска инклузија, висок степен незапослености, нерешена социјална питања – социјална искљученост угрожених друштвених група, сиромаштво и изражене друштвено-економске разлике, неравномеран регионални развој и низак рурални развој, ниска продуктивност и неликвидност привреде, низак степен преживљавања пословних криза од стране микро и малих привредних субјеката, њихова неразвијеност и недовољан приступ комерцијалним кредитима итд.

И поред спроведених значајних мера и прогресивних корака у правцу решавања поменутих проблема, посебно од стране давалаца јавних финансијских средстава, банкарске понуде, те међународне развојне помоћи, расположива тражња за финансијском, односно микрофинансијском подршком и средствима, знатно превазилази тренутно расположиву понуду.

Чињеница да микрофинансијски сектор у Републици Србији функционише и континуирано пласира новчана средства и поред ограничавајућих, односно непостојећих законских решења, говори у прилог томе да банкарска и државна, односно јавна микрофинансијска понуда, премда је учињен значајан напредак, нису довољне за потпуно задовољавање економско-финансијских потреба привреде и становништва у Републици Србији, те да је потребно уређење и оснаживање небанкарског недепозитног микрофинансијског сектора.

У том смислу, спроведен је низ активности на припреми израде одговарајућег законског оквира који би омогућио несметано функционисање микрофинансијских (микрокредитних) организација у Републици Србији. Низ анализа које су у том смислу урађене непобитно доказује да постоји простор да се микрофинансирање инкорпорира у постојећи финансијски систем, уз очекиване значајне позитивне друштвено-економске ефекте.

Микрофинансирање свакако представља младу индустрију, али са изузетним потенцијалом и једном од највећих стопа раста. Методологија рада самих МФИ, као и регулатива која их прати, показују се веома флексибилним и спремним да испрате модерне трендове. Увођење микрофинансирања на дато тржиште, уз уважавање специфичности истог, представља један од начина да се лепеза средстава за борбу против сиромаштва и остваривање одрживог и равномерног економског развоја прошири за још једну, стратешки значајну тачку ослонца.

⁶ Microfinance Consensus Guidelines, R. P. Christen, T. R. Lyman, R. Rosenberg

КОАУТОРИ ТЕКСТА

- Владан Манић, саветник министра финансија
- Мишо Јанковић, члан Радне групе за израду Закона о микрокредитима